

А. А. Ахметжанов

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТІРЛІГІ
Е.А. БӨКЕТОВ АТЫНДАҒЫ ҚАРАҒАНДЫ МЕМЛЕКЕТТІК УНИВЕРСИТЕТІ**

**ҚАЗІРГІ БОТАНИКА: БИОӘРТҮРЛІЛІК, БИОРЕСУРСТАР,
БИОТЕХНОЛОГИЯ**

**Халықаралық ғылыми-практикалық
конференцияның материалдары**

27-28 қараша

**СОВРЕМЕННАЯ БОТАНИКА: БИОРАЗНООБРАЗИЕ, БИОРЕСУРСЫ,
БИОТЕХНОЛОГИИ**

**Материалы Международной
научно-практической конференции**

27-28 ноября

**MODERN BOTANY: BIODIVERSITY, BIORESOURCES,
BIOTECHNOLOGY**

**Materials of the International
Scientific and Practical Conference**

November, 27-28

Қарағанды 2014

МАҚАЛА 2. АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЭКОЛОГИИ И БЕЗОПАСНОСТИ ЖИЗНЕДЕЯТЕЛЬНОСТИ. ГЕОЭКОЛОГИЯ И РАЦИОНАЛЬНОЕ ПРОДОПОЛЬЗОВАНИЕ

Г.Қ. Атанбаева, А. Ерназарова

МЫРЫШ ТҰЗЫ ҚОСЫЛЫСЫНЫҢ РҰҚСАТТЫ ШЕКТЕУЛІ КОНЦЕНТРАЦИЯСЫНАН 50-ЕСЕ АРТТЫРЫЛҒАН МӨЛШЕРІНІҢ ШЕТКІ ҚАНЫНЫҢ ЛЕЙКОГРАММАСЫНА ӘСЕРІ

әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті Алматы, Қазақстан

Кіліт сөздер: Мырыш, лейкограмма, лейкоцит, ауыр метал, егеуқұйрық, қан қушалары.

Адам организміне мырыш өсімдік және жануарлар суық түлігімен бірге түсіп отырады. Мырыш қосындылары тұрмыстық жағдайда кең таралғанын айтып өту керек: мысалы тұрмыстағы резеңке өнімдерінің және бояудың құрамына кіреді. Өткен кезеңдерде мырыштың жетіспеушілігі Орталық Еуропа халықтарында ергежейліктің пайда болуына себепші болды. Мырыш бірнеше ферменттердің, мысалы пептидазалы және эстеразалы белсенділікке ие А карбоксипептидазаның маңызды құрамы болып табылады. Мырышты қанға қоспағандықтан немесе сынапқа ауыстырғанда пептидазалық белсенділік жоғалады, ал эстеразалық қан қушайып кетеді [1].

Мырыш сульфаты- іштегі сәбидің дамуы кезінде қажетті минералдың бірі мырыш болып табылады. Мырыш табиғатта қосылыс түрінде кездеседі. Жер қыртысындағы мырыштың мөлшері мысқа қарағанда шамамен 3 есе аз. Ол бірнеше минералдардың, сонымен бірге $ZnCO_3$ смитсониттінің құрамына кіреді. Негізінен мырыш кальций сияқты периодты жүйенің II тобында кездеседі, химияда бұл металдар онша көп емес, сондықтан Zn^{2+} ионы Ca^{2+} қарағанда біршама аз [2].

Иммунологиялық үрдісте мырыштың рөлін айта отырып, оның басқада қасиетін сипаттауымыз қажет [3].

Мырыш организмдегіде белоктармен қосылып 2 г мөлшерінде кездеседі. Бірақ оны «өмір металы» деп бекер атамайды. Түрлі ферменттердің құрамына кіретін 100-ден аса мырыш-протеиндердің бар екені белгілі: дегидрогеназа, ДНҚ- және РНҚ полимераза. Сонымен қатар мырыш клеткалық органеллалар мембранасының құрамында кездеседі: рибосома және митохондрия. Мырыш гемоглобин молекуласының функциональдық күшін өзгерте отырып организмдегі мырыштың 85% карбоангидраза тыныс алу ферментінің құрамына кіреді, сондықтан оның антисептикалық маңызы зор [5, 6].

Инсулин құрамына кіре отырып мырыш көмірсутекті алмасудың регуляциясы үшін қажет. Организмдегі мырыштың жетіспеушілігі қант диабетінің болуымен жиі сипатталмайды. Тағамда қанттың көп болуы организмнің мырышты қортығуына бөгет жасайды. Мырыш организмде А дәруменінің қорытылуына аса қажет және көздің көру өткірлігін сақтайды [7, 8].

Көп жағдайда интеллект организмде мырыштың жетіспеушілік күйімен анықталады. Үлгерімі жақсы студенттерде мырыш нашар оқитындармен салыстырғанда шаштарында көп кездесті [9]. Стресс жағдайында организмде ұлпаның «бос радикальды жарақат» себебі болып табылатын бос радикальдардың мөлшері көбейетіні белгілі. Мырыш бос радикальдардың тотығуы кезінде ұлпаның протекторы болып табылады [10].

Мырыш гипофиздің алдыңғы бөлігіндегі хроматофильді клетка құрамында болатын гормондардың әсеріне қатысады. Мырышқа бай мүшелерден гипофиз және қуық асты

ФИТОХИМИЧЕСКИЙ И ФАРМАКОЛОГИЧЕСКИЙ ОБЗОР ЛЕКАРСТВЕННОЙ ФЛОРЫ КАЗАХСТАНА

Е.Қ.Кейкин, А.Қ.Ауельбекова, А.О.Жексенбаева, Д.К.Кыздарова, Р.Т. Мусина
БАЯНАУЫЛ ТАУЛЫ – ОРМАН МАССИВІНДЕГІ НЕГІЗГІ ДӘРІЛІК ӨСІМДІКТЕР ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ТАРАЛУЫ

69

А.Ф. Крахмальный, А.Г. Костенко
ФЛОРА И ФАУНА ПАРКА «ФЕОФАНИЯ». ПАНЦИРНЫЕ ДИНОФЛАГЕЛЛЯТЫ И ТУРБЕЛЛЯРИИ

75

Н.М.Мухитдинов, А.А.Аметов, А.Ыдырыс, К.Т.Абидкулова
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ОХРАНА ЦЕНОПОПУЛЯЦИЙ РЕДКОГО ЭНДЕМИЧНОГО И РЕЛИКТОВОГО ВИДА *FERULA ILIENSIS KRASN. EX KOROV*

79

А. Т. Нуркенова, А. Ж. Садыкова, Н. Алжаппарова
СИСТЕМАТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЛИХЕНОФЛОРЫ ОКРЕСТНОСТИ ШАХТЫ «АЛАЙГЫР»

83

Н.Т. Тажкулова
БОТАНИКАЛЫҚ БАҚТЫҢ КОЛЛЕКЦИЯСЫНДАҒЫ *MALVACEAE JUSS.* ТҰҚЫМДАСЫНЫҢ ТҮРЛЕРІ АЛМАТЫ Қ.

89

З.А.Талханбаева, А.М.Сейтметова
АЛАБУТА ТҰҚЫМДАСЫНА ЖАТАТЫН СЕКСЕУІЛ ӨСІМДІГІНІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

92

С.В.Чекалин., С.О.Исабаев., С.А.Танабаева
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ВИДОВОЕ РАЗНООБРАЗИЕ ДИКИХ СОРОДИЧЕЙ КУЛЬТУРНЫХ РАСТЕНИЙ ЮЖНОГО ПРИБАЛХАШЬЯ И ДОЛИНЫ РЕКИ ИЛИ

95

Е.В.Шмидт
НЕКОТОРЫЕ РЕДКИЕ И ИСЧЕЗАЮЩИЕ РАСТЕНИЯ КАРАГАНДИНСКОЙ ОБЛАСТИ И ИХ РАСПРОСТРАНЕНИЕ

100

Ә. Ыдырыс, Н.М. Мұхитдинов, Б.Е. Шимшиков, Ә.Ә. Әметов, К.Т. Абидкулова
СИРЕК КАУФМАН ИКОННИКОВИЯСЫ (*IKONNIKOVIA KAUFMANNIANA (REGEL) LINCZ.*) ПОПУЛЯЦИЯЛАРЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫНЫҢ ТОПЫРАҒЫНЫҢ КЕЙБІР ЕРЕКШЕЛІКТЕРІМЕН БАЙЛАНЫСЫ

104

СЕКЦИЯ 2. АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЭКОЛОГИИ И БЕЗОПАСНОСТИ ЖИЗНЕДЕЯТЕЛЬНОСТИ. ГЕОЭКОЛОГИЯ И РАЦИОНАЛЬНОЕ ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЕ

Г.Қ. Атанбаева, А.Е. Ерназарова
МЫРЫШ ТУЗЫ ҚОСЫЛЫСЫНЫҢ РҰҚСАТТЫ ШЕКТЕУЛІ КОНЦЕНТРАЦИЯСЫНАН 50-ЕСЕ АРТТЫРЫЛҒАН МӨЛШЕРІНІҢ ШЕТКІ ҚАНЫНЫҢ ЛЕЙКОГРАММАСЫНА ӘСЕРІ

109

Г.Қ. Атанбаева, А.Е. Ерназарова, А.Иманалиева
ШЕТКІ ҚАНЫНЫҢ ЛЕЙКОГРАММАСЫНА ЕКІ АЙЛЫҚ МЕРЗІМНЕН КЕЙІНГІ МЫРЫШ ТУЗЫНЫҢ ҚОСЫЛЫСЫНЫҢ РҰҚСАТТЫ ШЕКТЕУЛІ КОНЦЕНТРАЦИЯСЫНАН (РШК) 50-ЕСЕ АРТТЫРЫЛҒАН МӨЛШЕРІНІҢ ӘСЕРІ

111

Г.Қ. Атанбаева, А. Ерназарова, Б. Нұрмаханова, Л. Рыстанбекова, Д.Ө.Айтыкен
ОҚУШЫЛАРДЫҢ ОҚУ ПРОЦЕСІНЕ БЕЙІМДЕЛУ БАРЫСЫНДАҒЫ ГЕМОДИНАМИКАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРІН ЗЕРТТЕУ

117

К.Б. Бекишев, Ж.К. Кенетаева, П.У. Абдикаримова, К.А. Тулешова
ҚАЗАҚСТАН ТЕРРИТОРИЯСЫНДА ЖИНАҚТАЛҒАН ҚАЛДЫҚТАР МЕН ҚОҚЫСТАРДЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ

120

Қ.Б. Бекишев, А.А. Серикова
ҚАРАҒАНДЫ ҚАЛАСЫНЫҢ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ПРОБЛЕМАЛАРЫ (ТҮРМЫСТЫҚ ҚАЛДЫҚТАРМЕН ЛАСТАНУЫ МЫСАЛЫНДА)

124

Қ.Б. Бекишев, К.А.Тулешова, Ж.К.Кенетаева
ЭКОЛОГИЯЛЫҚ АПАТТАРДЫҢ ҚОРШАҒАН ОРТАҒА ӘСЕРІ МЕН КАУПТІЛІГІ

128

Г.М. Жангожина, П.Б. Кунева, А.Б.Сулейменова
МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ И ПРИНЦИПЫ ОЦЕНКИ ГЕОЭКОЛОГИЧЕСКИХ СИТУАЦИЙ

132

Г.О.Жүзбаева, С.С. Тыржанова, К.Т. Әкімжанова

135